

PHÁC ĐỒ ĐIỀU TRỊ BỆNH HỘT XOÀI

(U hạt bạch huyết Da liễu)

I- ĐẠI CƯƠNG :

Hột xoài (bệnh Nicolas Favre) là một bệnh lây truyền qua đường sinh dục do Chlamydia Trachomatis type L1 L2, L3.

Sang thương nguyên phát ở cơ quan sinh dục thoáng qua, sau đó là viêm hạch bạch huyết dẫn đến việc tạo thành cục hạch (Bubo) và viêm hạch vùng nếu không điều trị kịp thời sẽ có những biến chứng như xơ hóa , phù và tạo lỗ dò.

II- LÂM SÀNG:

1-Tổn thương nguyên phát :

Sau khi quan hệ tình dục với người bị nhiễm bệnh, từ 3 ngày đến 3 tuần sau , người bệnh sẽ nổi một mụn nước hoặc một vết loét nhỏ, hoặc một sẩn nhỏ ở qui đầu , da bao qui đầu hoặc lỗ tiểu ở nam giới. Ở phụ nữ , thương tổn xảy ra ở âm hộ , âm đạo , cổ tử cung .

Thương tổn nguyên phát sẽ biến đi sau vài ngày dù không được điều trị gì . Vì thương tổn không đau, thoáng qua, lại ẩn náu trong các phần sâu hoặc trong các lần nếp của bộ phận sinh dục nên bản thân bệnh nhân thường không hay biết gì.

2- Hạch

- Xuất hiện từ 4 ngày đến 4 tháng sau thương tổn đầu tiên. Đây là triệu chứng quan trọng nhất . Chlamydia trachomatis . Xuyên nhập vào hạch bạch huyết nằm ở vùng kế cận, đặc biệt là hạch bẹn làm cho nhiều hạch lần lượt bị viêm .

- Đặc điểm của các hạch này là viêm cứng , tạo thành một khối và không di động, lần lượt mỗi hạch viêm sẽ dính liền với da, mềm dần và chảy mủ ra ngoài. Mỗi hạch sẽ tạo một lỗ dò và nhiều hạch sẽ tạo thành nhiều lỗ dò giống như gương sen của bình tưới nước giúp chẩn đoán hồi cứu bệnh hột xoài.

-Khi hạch đùi và hạch bẹn cùng bị viêm thì sẽ có một rãnh chia cắt hai khối hạch này , và người ta gọi đây là dấu hiệu rãnh (Grooving sign) : Đây là một triệu chứng đặc biệt của bệnh Hột xoài.

-Sự hình thành hạch bẹn thường gặp ở nam nhiều hơn nữ giới và cũng hay gặp ở những người quan hệ đồng giới. Ở phụ nữ thường bị tổn thương ở sâu trong âm đạo, cho nên Chlamydia trachomatis có điều kiện tấn công sâu vào các hạch ở vùng chậu hơn là vùng bẹn.

-Tương tự, ở những trường hợp giao hợp ở hậu môn, thương tổn được hình thành sâu trong hậu môn và có điều kiện tấn công vào các hạch ở hố chậu. Trong những trường hợp này, các hạch không nhìn thấy được và chỉ có thể phát hiện được bằng cách ấn vùng hố chậu hoặc thăm khám trực tràng. Trong 20-25% bệnh có thể tự nhiên biến mất mà không cần điều trị.

3-Toàn Thân: Đau đầu, đau cổ, mệt mỏi, đau khớp, chán ăn, sụt cân, sốt.

* Cận lâm sàng :

- Thử nghiệm Frei: Là thử nghiệm trong bì để chẩn đoán hột xoài. Lấy 1/10 ml kháng nguyên chế từ mũ bệnh hột xoài chích trong bì. Xuất hiện nốt đỏ đường kính ít nhất 6 mm trong 72 giờ là dương tính. Phản ứng (+) suốt đời ở bệnh nhân nên thử nghiệm Frei không đặc hiệu.
- |Tốc độ lắng máu cao.

III-CHẨN ĐOÁN

1 Chẩn đoán xác định

- Dựa vào triệu chứng lâm sàng: Chùm hạch bẹn viêm, tiền sử có quan hệ tình dục.
- Làm phản ứng Frei: Dùng kháng sinh nguyên chế từ mũ Hột xoài, tiêm 0,1ml vào cánh tay, sau 72 giờ thấy nốt đỏ với đường kính ít nhất 6mm là phản ứng dương tính. Phản ứng dương tính suốt đời bệnh nhân, thử nghiệm chỉ đặc biệt khi thử âm tính ở giai đoạn sớm và sau đó trở thành dương.

2 Chẩn đoán phân biệt

- Giang mai: Hạch của bệnh Giang mai xảy ra ở bẹn có nhiều cái lớn nhỏ không đều, Không viêm, không đau và không làm mũ.
- Hạ cam mềm: Hạch bẹn của bệnh hạ cam mềm lớn, đau, chỉ có một cái, khi vỡ ra tạo thành sẹo thứ phát.
- Dịch hạch: Hạch rất đau, xuất hiện toàn thân, có triệu chứng nhiễm độc nặng, xảy ra thành dịch.
- Bệnh viêm hạch bạch huyết bẹn: Có thể gặp trong chấn thương chi dưới, trong bệnh sinh dục ác tính, bệnh ở trực tràng, trong bệnh lao da.

IV- ĐIỀU TRỊ:

- Doxycycline 100mg uống 2 lần/ngày x 14 ngày
Hoặc

- Tetracycline 500mg uống 4 lần/ngày x 14 ngày
Hoặc

- Erythromycine 500mg uống 4 lần/ngày x14 ngày

Trường hợp hạch đã mềm thì xuyên thích rút mũ đi từ mô lành vào, không được rạch hoặc dẫn lưu hạch vì sẽ làm vết thương lâu lành.

Đối với các dư chứng mụn như co rút hoặc lỗ dò thì phải can thiệp ngoại khoa.

Tài liệu tham khảo :

- 1) Phác đồ điều trị bệnh Da liễu- TPHCM- Năm 2014
- 2) PGS.TS –Phạm Thế Hiển – Chủ biên Da liễu học- Năm 2012
- 3) BS. Vũ Hồng Thái – Chủ biên Bệnh Học Da liễu- BV Da liễu TPHCM-Năm 2012

